

DARVAG

Nr 4/2008

Narkotika och missbruk

Suzan Bahar

Miljontals människor är offer för narkotika och missbruk, som är bland de farligaste och skadligaste problemen i vårt moderna samhälle, för att inte tala om att dess oerhörda ekonomiska börda. Och det finns både vinnare och förlorare; narkotika är orsaken till tusentals människors fattigdom och svält samt HIV drabbande, men samtidigt en stor resurs för den omänskliga exploateringsmarknaden.

Narkotika, sexhandel, och människosmuggling är de tre mest vinst framkallnad elmarknaderna.

Enligt USDP (United Nations Development program) ger människosmuggling och därav enbart barn och kvinnor och barn smuggling 1 biljon och två hundra tusen dollar. Människosmuggling är en av de tre stora marknaderna efter vapen och narkotika som drar in mycket pengar och tar många liv.

Sambandet mellan narkotikahandeln med människosmuggling, barn slaveri, och sexuellexploatering är häpnadsväckande fakta och är ett omtalad ämne i olika samhällsgrenar.

Miljontals människoliv stor på spel och tusen tals

liv tas varje år medan narkotikaindustrin går i vinst varje år.

Även om det sker åtgärder och många mänskliga handlingar görs för att minska eller utrota problemen, är ökanden av missbruk en allvarig fara för många, speciellt ungdomar och barn. Det krävs ett omfattande kulturellt arbete för att kunna undvika faran.

Det finns olika sorter av narkotika missbruk. Dels är de personliga d.v.s. Man väljer själv att använda narkotika, även om samhälls- och klass frågor är roten till en sådan vilja.

Men det finns också många som tvingas till missbruk och användning av narkotika, speciellt i barn och ungdomars fall runtomkring världen, vilket leder till människosmuggling, barnpornografi, sexuell exploatering av barn, Barnskuld slaveri där arbetsgivare eller ägare påtvingar barnen att använda narkotika för att kunna utgöra de svåra jobben är den värsta formen av narkotika problem i vårt moderna samhälle.

Darvag har ägnat detta nummer åt dessa frågor och vi kommer att fortsätta i den banan- med hoppet att det kan leda till mer information och hjälp för föräldrar och barn.

Darvag på svenska Nr 4/2008

Redaktör och ansvarig utgivare

Suzan Bahar

Medverkande i detta nummer

Suzan Bahar

Stefan Schierbeck

Saber Mehdizadeh

Adress: Darvag

Box 854

101 37 Stockholm

Sweden

Tel: (046) 73- 66 99 388

Postgiro: 1060493-2

www.darvag.com

E.mail: darvag_darvag@yahoo.com

ISSN: 2402 - 5914

Personlig utveckling det psykosyntesiska förhållningssättet

Stefan Schierbeck, Diplomerad Samtalsterapeut, NLP Master Practitioner

Del 1: De fem behoven och smärtan

Psykosyntesen utvecklades av den italienske läkaren och psykiatrikern Roberto Assagioli.

Han trodde att varje människa föds unik med sitt alldeles egna livssyfte, sitt egna livsuppdrag, söker sin plats i livet och har möjlighet att utveckla enorma möjligheter. Förutsättningen för detta skulle vara att människan skulle ta kontrollen över sig själv genom att stärka sitt Jag och sin Vilja samt få chansen att fylla sina medfödda behov.

Om människan inte tar kontrollen över sitt Jag, sin innersta kärna, tar beteenden och attityder (s.k. delpersonligheter) över livet. Om människan inte får sina medfödda behov fylla fyller hon det automatiskt med ersättningar och flykt.

Hur ser då de medfödda behoven ut? Enligt Abraham Maslow (amerikansk psykolog) kan de grundläggande behoven delas in i 5 grupper (Maslows trappa år 1949).

Basbehoven – Trygghet – Tillhörighet – Uppskattning – Självförverkligande

Dessa måste uppfyllas för att en människa skall kunna finna harmoni och kunna utveckla sin (potential) sina möjligheter.

Det första diagrammet visar de fem behoven, exempel på innehåll och sluttraden resultatet av att de uppfylles se diagram 1.

När behoven inte uppfylles strävar människan att fylla de tomrum som uppstår och väljer ofta omedvetet ersättningar som motverkar behovens uppfyllande.

Man får så att säga inte bara brister i behoven utan även aktiva motståndsceller som förhindrar behoven att uppfyllas. Ett personligt inbördeskrig skapas.

Det andra diagrammet visar vad som ersätter behovens uppfyllande, exempel på innehåll och resultatet av att de inte uppfylles.

Uppfattningen av vad som är samhället påverkas också starkt beroende på i vilket diagram man hittar sitt liv, sin historia.

Personer som upplevt de fem behovens uppfyllande beskriver samhällen i första hand med orden. Sjukvård -Brandkår -Polis -Militär -Kommun -Skola -Universitet -Daghem -Teater -Äldreomsorg -Idrott -Föreningsliv -Politik -Koloni.

Personer som däremot hittar sina liv och sin historia beskrivna i det andra diagrammet beskriver ofta samhället i första hand med orden.

Sociala myndigheter -Fosterhem -Skolsköterskola -Kuratorn -Obs.klass -Skolpsykolog -UP -Polis -Övervakning/Förmyndare -Domstol -Ungdomsvårdsskola -Kriminalvårdsanstalt -Behandlingshem -Avgiftningsklinik -Familjehem -Eftervård -Frivård -Kronofogde.

Basbehov	Trygghet	Tillhörighet	Uppskattning	Självförverkligande
-mat	-säker boendemiljö	-föräldrar	-beröm	-utveckling
-bostad	-kärleksfulla regler	-kamrater	-stöd	-kunskap
-kläder	-sunda gränser	-trivs i skolan	-uppmuntran	-uttrycka/skapa
-arbete	-försvar	-fotbollslaget/ridskolan	-motivation	-konst
-god hälsa	- stabil ekonomi	-tradition	-respekt	-andlighet
	-ansvarstagande föräldrar	-kultur	-ansedd/ansvar	-stimulans
	-hjälp med skolarbetet	-språk, koder	-stolthet	-en välskött kropp
	-tillit	-märkeskläder		
		-hög social status		
=Tillgång	=Frid	=Godkännande	=Belönad	=Utveckling (1)

De flesta av dessa samhällsfunktioner har samhället varit tvungna att skapa av den anledningen att de fem behoven inte har uppfyllts för många människor.

När behoven inte uppfylls skapas smärtor och rädslor både i kropp och i människans själ.

Dessa smärtor är ren information som vi bör lyssna till. Smärtan är vår riktiga vän som säger oss sanningen gång på gång trots att vi inte lyssnar och som vi i otacksamhet kastar ut varje gång den vill hjälpa oss med sin information.

När vi sätter vår hand på en varm spisplatta skickar den genast signaler till hjärnan som skickar signaler till armen att ta bort den. Utan den smärta vi då kände hade vi kanske stått kvar tills handen hade luktat bränt kött.

Om vi istället hade lokalbedövat handen med en spruta morfin och hållit kvar handen hade vi både skadat handen, kanske för all framtid, och varit tvungna att ta smärtstillande under en lång period. Detta verkar ju vara ett rent vansinne men är inte speciellt olikt det som händer när en själslig smärta uppstår.

motsats till smärtan, vår fiende som säger det vi vill höra och som vi bjuder in bara för att i slutändan upptäcka oss grundlurade.

För att bereda vägen för ett liv i harmoni och personlig utveckling måste människan först och främst bli medveten vilka behov hon har, för det andra bli medveten om vad som har taget plats i de luckor eller hålrum som ännu inte har uppfyllts och för det tredje att lyssna till sin smärta istället för att fly från den.

Smärtan är inte motsatsen till Välbefinnande utan vägvisaren på samma sätt som Lösningen inte kan uppenbaras för den som inte känner Problemet.

Frågor:

1. Hur har dom 5 behoven uppfyllts i Mitt Liv?
2. Finns det något av behoven jag inte fått uppfyllt idag?
3. Med vad har jag fyllt hålen?
4. Hur har det sett ut i mitt liv?

Besvara frågorna och gör utifrån dina svar en plan på vad du kan tillföra och välja bort för uppfylla

Misär	Otrygghet	Utanförskap	Förakt	Tillbakagång
-hunger	-problemområde	-fosterhem	-hån	-okunskap
-bostadslöshet	-orimliga regler	-en förälder saknas	-motarbetad	-stagnation
-klädbrist	-inga regler alls	-gäng	-tillrättavisanden	-en kropp i förfall
-arbetslöshet	-övergrepp	-problem i skolan	-utan motivation	-resignation
-sjukdom	-oansvariga föräldrar	-språkproblem	-ej respekterad	
	-ekonomiska problem	-kulturellt främlingskap	-misstänkt	
	-ej stöd med skolarbetet	-subkultur	-skam och skuld	
	-osäkerhet	-avvikande klädsel		
		-låg social status		
=Brist	=Rädsla	=Utstött	=Straff	=Avveckling (2)

Vi är bra på att lyssna när smärtan är synlig men så fort den kryper innanför huden så verkar vi sluta lyssna och dämpar den genast med huvudvärkstabletter.

För själens smärta har vi knappast någon förståelse alls och den bekämpas med vilken drog som står tillbuds.

Att vi riskerar obotliga sjukdomar för tidig död eller måste använda verktyg för att göra hål i våra kroppar för att föra in drogen verkar ibland vara ett alternativ.

Droger kan tillfälligtvis lura människan att de fem behoven har uppfyllts eller inte behövs men är, i

dina behov och lära dig lyssna på budskapet i varje smärta.

Del 2: Delpersonligheter

När ett barn föds har barnet en kärna som under kärleksfulla och sunda omständigheter skapar ett starkt jag. Men det lilla barnet är beroende av att någon uppfyller dess behov av värme, mat, trygghet och kärlek. För att kunna ge barnet allt detta behövs det att vissa förutsättningar kan uppfyllas. Den som inte har något kan inte heller ge något. Barnet börjar utveckla beteenden för att få sina behov uppfyllda och för att skydda sig. Dessa

beteenden kallas inom psykosyntesen för delpersonligheter.

Delpersonlighet = Beteende = Roll

Delpersonligheten föds av behovet och ger oss uppmärksamhet, trygghet och bekräftelse. Att utveckla delpersonligheter är vårt sätt att överleva, att sträva efter att uppfylla eller ersätta hålen i våra behov.

Men om vi ska uppnå balans i livet måste jaget växa starkare än delpersonligheterna.

Föreställ dig att din kärna, ditt jag är dirigenten i ditt liv och dina delpersonligheter är som instrumenten i ditt livs symfoni. Om inte instrumenten följer dirigenten uppstår kaos i musiken och vissa instrument tar över och musiken blir inte den njutning som det var tänkt.

Precis detta händer i en människa när delpersonligheterna har tagit över.

Hur känner man igen en delpersonlighet och när bildas den?

Tänk på dina tre bästa egenskaper. Ofta är dessa utvecklade i tidig ålder för att du skulle klara av en situation, eller få något. Kanske var du klasens clown, tuffing, fixaren, den duktige, smitaren, offret, tapetblomman, hjälparen, optimisten (det ordnar sig alltid), kontrollören, den ansvarsfulle, försvararen, domaren, den envise, den arge o.s.v. Du kan säkert känna igen några här och har förmodligen använt många fler i ditt liv.

En gemensam nämnare för alla dessa beteenden är att de har tillkommit för att tjäna dig i en period eller situation i ditt liv då du behövde stöd. Därför är ofta en delpersonlighet värd en stor portion beröm och uppskattning.

Men om du gått vidare i ditt liv kan oftast delpersonligheten fortsatt växa utan att du längre be-

att uppfylla dina behov och ditt växande.

Listan kan göras lång och du hittar säkert flera delpersonligheter hos dig själv och hos andra.

Om du har svårt att samarbeta med någon annan kan problemet ofta handla om att den andra personen har utvecklat en delpersonlighet i motsatt riktning till dig, din delpersonlighets absoluta motsats.

Om du skriver ner dina 3 bästa egenskaper på ett papper och sedan skriver ner dessa egenskapers motsatser kan du förmodligen upptäcka att de människor som innehar dessa motsatser inte tillhör de du helst samarbetar med. De har så att säga något i sitt beteende du arbetat hårt för att motverka hos dig själv.

När en delpersonlighet har växt för mycket och inte längre behövs på samma sätt som när den skapades blir den en begränsning. Det fungerar ungefär som med en flytväst. En flytväst kan rädda liv när man fallit i vattnet och håller på att drunkna men är ett hinder om man vill dyka.

Hur balanserar man en delpersonlighet?

Man börjar med att kartlägga vilka delpersonligheter som för närvarande är verksamma. Skriv ner på papper vilka egenskaper du kan hitta hos dig själv goda och dåliga. Försök att namnge de typ. Fixaren, Offret, Clownen o.s.v. Det blir enklare att bearbeta de på det sättet.

Anteckna på vilket sätt de tjänar och begränsar dig. Väg fördelarna emot nackdelarna.

Fråga dig själv: Kostar det mer än det smakar?

Om någon delpersonlighet fortfarande tjänar dig utan att den påverkar dina livsval negativt kan du lämna den tills vidare. Ta dig an de beteenden som påverkar valen i ditt liv, livsstil och umgänge.

Undersök om du kan stärka någon av delperson-

<u>Delpersonlighet</u>	<u>Tjänar (ger)</u>	<u>Begränsar</u>
Clownen	roar, uppskattning	inte tagen på allvar, förakt
Tuffing, den arge	respekt, beundran, ledare	stöter bort, skrämmer, ensamhet
Fixaren, den duktige	tacksamhet, beröm	utnyttjad, tar på sig för mycket
Smitaren	slipper ansvar	betraktas som opålitlig
Offret, den undergivne	slipper förväntningar	betraktas som kraftlös
Tapetblomman	slipper ta risker	får aldrig chansen
Den ansvarsfulle,	inflytande, makt, beröm	stoppar andras växande, oro, stora krav
Kontrollören		(3)

höver den så ofta. Då har den plötsligt blivit en begränsning som till och med hotar dina möjligheter

ligheternas motsatser i ditt liv och vad som händer i din omgivning, hur du mår och andras reaktioner

på det. Kanske upptäcker klassens clown att han faktiskt är helt okej utan att jämt behöva skoja, kanske upptäcker den ansvarsfulla att hon inte behöver oro sig för allt, kanske upptäcker tapetblomman att hon blir uppskattad om hon tar en risk. Men låt dig inte nedslås av de som vant sig vid att du är på ett visst sätt och kanske också lärt sig utnyttja detta, inte i alla lägen välkomna alla förändringar.

Ty ditt växande kan också bli en smärtsam påminnelse om deras begynnande uppvaknande.

Hur kan man konkret arbeta med sina delpersonligheter?

Steg 1. Upptäcka de. Steg 2. Acceptera att de finns. Steg 3. Ge de rätt utrymme. 4. Lära sig välja när man vill använda de.

Eftersom detta är ett inre arbete som varje människa måste göra själv blir arbetet så att säga på ditt inre plan.

När du blivit bekant med en delpersonlighet och börjat ana dess möjligheter och begränsningar kan du också inleda en inre dialog med detta beteende hos dig själv.

Här följer nu en liten övning som illustrerar ett sätt i form av en meditation:

Sätt dig ner på en stol och intag en bekväm ställning där båda fötterna vilar mot golvet och dina underarmar och händer vilar på dina ben.

Tag några djupa andetag och låt din kropp slappna av mer och mer för varje utandning.

Känn hur varje muskel i ditt ansikte, din överkropp och dina ben blir mer och mer avslappnade för varje utandning.

Föreställ dig att du står på en sommaräng en varm sommardag, framför dig står din delpersonlighet, den del av dina beteenden som du valt att jobba med.

Du tar delpersonligheten i handen och går mot ett torn som står en bit längre bort på ängen.

Ni öppnar en dörr och träder in i tornet och går upp för en vitmålad trappa som badar i ljus.

När ni kommit upp högst upp tittar ni ut över ett magnifikt landskap, och du upptäcker att landskapet är bekant, du ser platser du en gång har besökt, ditt barndomshem, din skola, platser du lekt som barn.

Du vänder dig emot din delpersonlighet och tackar för allt den gjort för att tjäna dig och säger att du förstår att den gjort allt för att hjälpa dig fram tills nu, men att den från och med nu kan vila tills du

åter kallar den till dig. Du kan också fråga den om det är något som den behöver från dig. Ge den tid att uttrycka sig.

Gå sedan tillbaka nedför trappan ut på den varma sommarängen och återvänd sedan till din stol. Öppna sedan i din takt dina ögon och återvänd med din kropp till rummet.

Frågor:

1. Vilka är mina främsta egenskaper och vad är deras motsater?
2. Vilka delpersonligheter har jag utvecklat?
3. Hur begränsar de mig och hur tjänar de mig?
4. Vilka delpersonligheter vill jag balansera och vilka vill jag stärka/förminska i styrka?

Besvara frågorna och gör utifrån dina svar en plan på hur du kan ta kontrollen över dina beteenden.

Del 3: Det inre barnet

Hur gammal är du nu – Det inre barnet – Det vuxna barnet

Har du upplevt att du plötsligt kan bli väldigt ledsen, rädd eller arg utan att något större har hänt. Du kanske mötte någon som sa något som träffade dig rakt i magen eller i ansiktet.

Den irriterade busschauffören som snäste av dig, han som knuffade dig i kön, hon som skällde ut dig eller han som alltid kommer för nära dig när ni pratar.

Kanske någon bara tittade på dig eller vidrörde dig, eller platsen eller situationen gjorde dig sårbar.

Efteråt är det svårt att förstå att en sån händelse påverkade dig så starkt. Du har förmodligen just träffat ett av dina inre barn. Situationen har flyttat dig tillbaka i tiden och du har förvandlats, känslomässigt, till ett utsatt barn.

Vi riskerar att utsättas varje dag för mänskliga möten där vi påminns om händelser som varit obehagliga. Dessa förstärks om vi inte är uppmärksamma och identifierar dem som sår i det inre barnet. Om inte detta sker uppstår onödigt lidande hos oss och vår omgivning och vi kan inte handla som vuxna människor.

Upplevelser och erfarenheter från våra barndomsår kan i hög grad påverka hur vi reagerar på händelser idag. Det påverkar också våra val. Vi kan ibland upptäcka att vi handlar emot vårt bättre

vetande.

Under ett barns uppväxt passerar det olika utvecklingsstadier där erfarenheter och upplevelser skapas och insamlas. De kallas inom Utvecklingspsykologin för faser.

Fas 1 (0-2 år) Tillit (Hopp) - Misstro (Beroende = Jag känner hopp - Jag kan vara - Jag kan lita på dig - Jag är du)*

Här separeras barnet från mamman, från att ha varit ett med mamman rent kroppsligt skall barnet lära sig leva själv och lita på omvärlden.

Om barnet upplever mammans närhet kan det lära sig att det kan göra egna små utflykter och tryggt hämtas hem när så behövs.

Detta är en period när förtroende skapas. Detta lägger en av grundstenarna till tilltro till andra människor.

Skulle barnet inte uppleva att modern är närvarande, uppmärksam eller kärleksfull skapas det motsatta. Barnet blir misstänksamt.

- Jag får klara mig själv.
- Det går inte att lita till andra människor.
- Ensam är stark.
- Jag sticker innan han/hon lämnar mig.

Detta kan senare i livet skapa ett problematiskt kontrollbehov hos den vuxne.

Fas 2 (2-4 år) - Jag är okay (Självständighet) - Jag är inte okay (Skam och tvivel).

(Motberoende = Jag har gränser och vilja - Jag kan vara själv - Jag kan vara nyfiken - Jag är Jag)*

Barnet börjar uttrycka sina egna behov och önsningar, testa gränser.

Om föräldrarna respekterar och tillåter barnets känslor och samtidigt lär ut sunda gränser kommer barnet att få en positiv självbild. Det uppmuntras att stå för vad det tycker och sina behov även om inte det inte får sin vilja igenom alla gånger.

Skulle barnet däremot straffas eller mötas av brist av förståelse för sina behov och känslor skapar detta skamkänslor hos barnen.

- Jag är inte värd att tyckas om.
- Jag har behov men dom blir inte tillgodogjorda i

mitt liv.

- Jag vågar inte säga vad jag tycker.
  - Vad jag känner och tycker är inte viktigt.
  - Jag är inte värd att finnas.
  - Jag skäms över den jag är.
- Detta kan senare i livet skapa mindervärdeskomples och känslan att ens liv är ett bedrägeri som förr eller senare kommer att

avslöjas. Jag är bara en bluff och de kommer att genomskåda mig.

Fas 3 (4-6 år) Det jag gör är okay - Det jag gör är inte okay (Initiativ - Skuld).

(Oberoende = Jag har ett samvete - Jag har ett kön - Jag kan fantisera och känna- Jag är någon)*

Att misslyckas är en del av processen mot att lyckas, detta är en viktig kunskap. När ett barn lär sig att gå kräver inlärningsprocessen att barnet faller omkull ett antal gånger. Skulle en förälder skydda eller stoppa ett barn från att misslyckas att stå och gå skulle barnet aldrig lära sig detta.

När barn inte tillåts att göra misstag, vilket är deras absoluta rätt i inlärningsarbetet, skuldbeläggs detta viktiga moment. Barnet lär sig undvika att ta risker för att slippa bestraffning och därigenom få skuldkänslor.

Rädslan att det man presterar inte ska räcka till eller vara fint nog begränsar livet för den vuxne ofta livet ut.

- De säger att det var bra gjort, men de menar det inte?
- De tycker synd om mig?
- De skrattar bakom min rygg.

Om du någon gång har sett ett hört en artist sjunga, en konstnär måla en politiker tala och sagt högt till dig själv. Det där hade jag gjort bättre själv. Så fråga dig själv varför du inte gör det?

Fråga dig också själv om någon av dina vänner skulle finnas kvar om du behandlade dem som du behandlar dig själv?

Fas 4 (6-12 år) Arbetsflit - Känsla av underlägsenhet.

(Ömsesidigt beroende = Jag har kompetens - Jag

har begränsningar - Jag kan vara skicklig - Jag kan tänka och lära – Jag kan)*

Här sätts tillhörighetsbehovet på stora prov. I skolan tillhör jag en grupp som leds av läraren. Men gruppen ska visa sig röra sig olika snabbt och med olika förutsättningar. Vissa har en lugn plats för läxläsning med föräldrar som kan uppmuntra och stödja med läxorna i engelska och matematik. Somliga har föräldrar som inte ens kan ta hand om sig själva, andra har föräldrar som redan brottades med matematiken när de gick i skolan eller inte kan språket tillräckligt bra. Här tar tillhörigheten ibland slut och nya tillhörigheter får sökas i hörnet av skolgården där de som skapat en ny tillhörighetsgrupp utifrån sitt utanförskap står med sina trimmade mopeder och röker o.s.v.

- Det här systemet är inte för mig.

- Jag kan ändå aldrig bli bäst, jag ska bli bäst på att bli sämst!

- Jag måste bli smartare än dem, hitta min egen väg. I den här åldersfasen skapas det kriminella förhållningssättet till samhället och många gör sin kriminella debut just här.

Fas 5 (12-19 år) Identitet - Rotlöshet

(Jag har en klar känsla av vem jag är – Jag kan ge liv – Jag kan vara trogen – Jag är unik)*

Här prövar vi på vuxenlivets roller som ibland kan missuppfattas av vuxenvärlden och bli för tunga att bära. Ett exempel är flickor som i utseendet härmar vuxna kvinnor och blir utsatta för övergrepp och närmanden från män som inte förstår (eller väljer att inte vilja förstå) att detta inte är ett uttryck för flickornas sexualitet utan ett rollspel. Minnesbilder och känslor från denna tid kan senare i livet dyka upp och komplicera fysiska kontakter även om det inte finns någon konkret i den aktuella situationen som ger anledning till detta.

Kroppen börjar växa och förvirringen är stark när omvärlden sänder ut dubbla signaler. Skolan som skulle hjälpa till, förbereda och bygga upp tillhörigheten har ibland ökat och förstärkt utanförskapet.

En instabil hemmiljö kombinerat med ett icke uppskattande samhälle framkallar rädslor och smärter. Detta är också en ålder där flykten från smärter också kan lindras med tillgången av alkohol och droger. Många missbrukare lägger grunden till sitt missbruk redan i 12 – 14 års åldern

- Jag har min lojalitet där den efterfrågas, jag

hämtar uppskattning och respekt där den finns att hämta.

En människa är i lagens mening inte ansvarig för sina handlingar förrän den uppnått en viss ålder. Därför är detta reglerat i lagar och förordningar om straffmyndighet, rösträtt, inköp av alkohol, körkort o.s.v.

Detta är i grunden skapat på uppfattningen av när en människa anses vara mogen att ta konsekvensen av sina handlingar och inte utsätta sig själv eller andra för fara och skada.

Tyvärr är inte den fysiska åldern någon garanti för att personer inte kastas tillbaka barnstadiet.

4-åriga barn i en sandlåda som uttrycker sin ilska genom att slå varandra med sina spadar kan ju verka oskyldigt och är ju ett bra exempel på barns oförmåga att se konsekvenser och dess föräldrars oförmåga att sätta gränser. När en arg man i 40-årsåldern slår en kvinna med en stekpanna är det inte längre någon lek utan en livsfarlig brottslig handling av ett vuxet barn.

Att ta konsekvensen = att betala priset = att ta ansvar = bli vuxen

Att som vuxen inte ta konsekvensen är per definition att vara kriminell. Om jag går in i en affär och stjälar en dvd överlåter jag ansvaret att betala för varan på någon annan. När jag kastar ett gammalt bilbatteri i naturen överlåter jag till markägaren och naturen att ta hand om det.

När jag dricker alkohol eller tar droger överlåter jag till min kropp och i vissa fall även till andra människor att ta hand om resultatet.

Kanske kände du igen något i den ovanstående texten om de olika åldrarna som fortfarande väcker olust och har gett dig ömma tår än idag.

Hur kan vi som vuxna skydda oss så att vi inte kastas tillbaka i känslorna från barndomen?

Det är viktigt att vi ökar vår kunskap och förståelse för barnets utveckling som hjälper oss att förstå oss själva och vår livsväg och intar en kärleksfull nyfikenhet mot de lösningar och beteenden vi utvecklat som svar på våra sår och hedrar oss själva för det.

Här följer två praktiska övningar för att lyssna och lära känna dina inre barn.

1. Slut dina ögon och tag några djupa andetag. Föreställ dig att du är på en sommaräng. Bli uppmärksam på din omgivning. På avstånd ser du ett barn leka.

Det är du själv som barn. Se på barnet. Hur gammalt är det – vad har det på sig – låt barnet komma nära – hur känns det – hur verkar det här barnet må – fråga barnet om det vill säga dig något eller göra något – lyssna på vad det har att säga. Ge barnet gott om tid att visa dig, hur det mår och vad det vill. Barnet skall snart lämna dig och gå från ängen. Det vet nu att du finns och att du ser det. Är det något mer som behöver sägas mellan er? Öppna ögonen.

2. Gör om samma övning som tidigare men låt både ett ensamt och övergivet barn och ett glatt och tryggt barn framträda. Alla har vi upplevelser när vi varit rädda, svikna, ledsna och övergivna men också när vi varit glada, trygga och omtyckta. Låt båda komma till tals och berätta. Fråga dem vad de behöver och vad du som vuxen kan ge dem. Låt nu barnen tala med varandra och berätta slutligen att du ser dem och vet om deras existens.

* från John Bradshaws bok ”Frigör barnet inom Dig, utgiven av HumaNova 2000.

Del 4: Konsten att förlåta

Det finns några missförstånd kring förlåtelse.

Missförstånd 1: Förlåtelsen är ett tillstånd

Det vanligaste missförståndet är att förlåtelsen är ett tillstånd, att förlåtelsen är beroende på vilken sinnesstämning den förlåtande befinner sig i. Förlåtelse är inte ett tillstånd utan en handling.

Visst kan det kännas lättare att gå vidare om man mår bra för övrigt men i sådana fall är det snarare en fråga om att skjuta det som hänt åt sidan. Skjuta åt sidan för att arbetet ska kunna fortsätta, förhållandet skall fungera o.s.v.

Problemet är att det som skjuts åt sidan lägger sig på hög, man öppnar skuldkonton för det som hänt inom sig och varje gång samma människa gör något nytt växer dennes skuld på kontot med hög ränta. När kontot växt sig enormt exploderar kontot och ett uttag måste ske, förhållandet till den här personen blir förgiftat och/eller kontakten bryts.

Missförstånd 2: En relation upphör när ett förhållande upphör.

Men en relation bryts inte av att ett förhållande eller en kontakt bryts. En relation varar hela livet och oftast också efter döden.

Så fort du relaterar dig till en annan människa har du en relation oavsett om det är din busschafför, dina arbetskamrater, kompisar, partner, barn eller föräldrar.

Till och med kändisar kan ingå i dina relationer. När Palme sköts var det många människor som upplevde att de kunde relatera till honom.

En relation kan bestå av (och de flesta av våra relationer är sådana) släktband, minnesbilder, efterlämnade outalade och upplevda känslor till både levande och döda.

Missförstånd 3: Jag förlåter andra för deras skull.

Alla känslor som du känner i din kropp är dina. Visst kan andra människor väcka olika känslor i dig genom sitt agerande men känslorna i din kropp är dina egna.

Oftast finns ett stort motstånd att förlåta. Kanske det som skett har varit så smärtsamt, förnedrande att det känns som om förlåtelsen är omöjlig.

Tankarna finns där ofta ibland hela tiden. Tankar om vrede, rädslor och hämnd.

Du kanske ägnar tid varje ledig stund att upprepa det som hänt och känner att det som hänt gör att du inte kan förlåta henne/honom.

Om du känner så har du både rätt och fel!

Du behöver inte förlåta den andra för hans eller hennes skull. Jag vill påstå att vi människor inte fullt ut är kapabla att förlåta en annan människa för vad den gjort oss för deras skull.

Vi kan stoppa undan, lägga åt sidan, göra bytshandel (jag är ju inte heller perfekt bla bla) men vi lagrar minnet och det känslolntryck händelsen skapat, som ekorren samlar nötter inför vintern, i vår minnenas skattkammare (bygger konton). Där kan vi åter hämta dem vid ett lämpligt tillfälle. Minsta oförrätt registreras med en kamrers iver.

Men om du istället...

Har bestämt dig för att den andres handlingar eller ord inte längre får förgifta ditt liv och dina tankar. Om du är trött på att använda din energi och din tid till att vara ledsen, arg och hatisk har du förmodligen nått till den punkt där du nu är mogen att förlåta henne/honom för din skull.

Det förnämliga med detta är att du kan frigöra din kraft, din energi, din glädje och tid genom att släppa negativ energi fri för din skull.

Här följer en övning som går att utföra själv. För smärtsamma och djupa oföretter måste övningen upprepas innan effekt uppnås.

1. Välj ut en person och en händelse där du känner att du inte har förlåtit det som hänt. Bli uppmärksam hur det känns i kroppen när du tänker på den här händelsen.

2. Sätt dig bekvämt på en stol och slut dina ögon och ta några djupa andetag tills du känner att kroppen börjar slappna av.

3. Föreställ dig nu att du ser den här personen framför dig för din inre syn. Låt personen träda fram i en bild på ett sånt sätt att du känner dig trygg och bekväm. Om det är en person som skrämmer dig så föreställ dig att personen nu har löjlig hatt på huvudet. Du står på ett säkert avstånd från den här personen men ni är förenade med en tunn tråd som hänger likt en spindeltråd mellan er.

4. Säg nu till den andra personen:

- Jag hade önskat att du hade sagt...(här fyller du i vad du önskar att hon/han hade sagt)..., men det sa du inte!

- Jag hade önskat att du hade gjort... (här fyller du vad du önskar hon/han hade gjort)..., men det gjorde du inte!

- Därför har jag beslutat att förlåta dig för min skull, Jag befriar dig från alla mina förväntningar på att du skulle vara eller handla på ett annat sätt...för min skull ...så att jag kan ta tillbaka min tid, min energi, min glädje och gå vidare i mitt liv.

5. Föreställ dig nu hur en gigantisk klinga från ovan hugger av tråden som

sammankopplat er båda och hur du översköls av ett vitt ljus och den andra upplyst av ditt ljus sakta försvinner bort.

6. Öppna dina ögon och känn efter i din kropp om du fortfarande kan känna samma känslor i din kropp som innan övningen.

7. Upprepa övningen med jämna mellanrum ifall

det finns obearbetade känslor kvar.

Denna övning kan också med fördel göras genom att man skriver ett brev med samma innehåll.

Det är viktigt att denna övning inte görs (och detta brev inte visas) för den som skall förlåtas (för din skull) eftersom detta är i högsta grad är en process inom dig.

En annan anledning till detta är, att ibland vet inte ens personen att den sårat dig, inte ännu orkar stå för sitt handlande, kanske inte är psykiskt frisk eller befinner sig på en helt annan nivå i utvecklingen till att bli en vuxen och ansvarstagande människa.

FÖRLÅTELSE ÄR INGET TILLSTÅND – DET ÄR EN HANDLING

DU KAN FÖRLÅTA ANDRA FÖR DIN SKULL

* * *

Hösten

Det luktade bränt blad någonstans.

Fruktträdsgården lyste med olika färger i det varma höstsolskenet.

Vindruvor in grön a och röda, äppelträd den med gula gröna och röda applen.

Solros ängen var full av små fåglar och solrosblommorna dansade in vinden.

Himlen var i olika färger, den var mörkblå i hörnet och blev ljusare och kjusare in mitten och nästan ljus grå i kanten, på andra sidan himlen var molnen mönstrade i lila och orange som vatten liljor och aprikos.

Det kom en grupp svalor flygande jag la in ved i kakelugnen och tände en brasa lågorna lyste röd på min ansikte.

Dagen därpå promenerade jag på bladmattan som var i sju färg nyanser, grön, gul, röd brun. Orange lila, och rosa.

Jag vinkade mot två svanar som var kvar på sjöns gråa yta.

När vinden vislade och regnet föll ner kände jag en längtan inom mig, längtan efter mina föräldrar och en familj middag efter skoldag.

Det var höst.

Barnarbete och missbruk

Problematisering av en aktuell samhällsfråga

Saber Mehdizadeh, Beteendevetare

1- Tonårsfrigörelsen kryper allt längre ner i åldrarna

- Sexualisering av barnens värld
- Urbanisering

2- Vuxnas skyddande roll

- Föräldrarnas roll
- Socialt stöd
- Skydds nätverk
- Att kunna prata med vuxna som är narkotikafria

3- Barn i riskzon

- Skilsmässobarn
- Missbruk i familjen
- Våld i hemmet
- Våld i samhället utanför
- Kriminalitet
- Så kallade andra generationens invandrades missbruksmönster
- Etnicitet och missbruk

4- drogtillgänglighet

- Överflöde av droger
- Drogernas prisutveckling
- I Europa och resten av västvärlden minskar missbruket

5- Samhällets allt hårdare klimat

- Individualisering av samhällsproblem
- Högervind och marknadsanpassning
- Allt större fattigdom
- Avpolitisering av sociala liv
- Antal HIV/AIDS/drogrelaterade dödsfall

6- Utsatthet

- Krigets offer
- Barnarbete
- Slaveriet är tillbaka
- På bekostnad av skolan

- Trafficking

- Nu börjar flickorna drabbas hårdare

7- Attitydförändring

- När drogerna blir allmängods
- Social acceptans av droger
- Psykiska hälsan
- Kriminalitet
- Blandmissbruk och psyk patienter

Missbruk och beroendeforskning har svårt att hävda sig i konkurrens med andra forskningsområden. En anledning kan vara regeringarnas tveksamhet att betrakta missbruket som en sjukdom. Det satsas väldigt litet pengar i att forska om beroendeproblematiken och drogmissbruk. Man vill lösa problemet genom polisiära åtgärder helst. Erfarenheterna visar att problemet inte krymper i takt med hårdare straff eller andra rättsliga åtgärder. Den stränga eller liberala drogpolitiken har prövats på olika håll utan att kunna bevisa någon relevans eller effekt på problemets omfattning. En allmän uppfattning är det att problemet är mindre där välfärdspolitikerna har införts. De europeiska länderna där välfärdspolitikerna genomsveper samhällen verkar ha relativt mindre missbruksproblem än nyliberalistiska i-länder utan välfärdspolitik eller outvecklade länder.

Samtidigt sker en ekonomisk och sociopolitisk polarisering av världens länder. Kampen mot världsfattigdomen har stagnerat och delvis havererat. Målet att halvera antalet fattiga med 50 % till år 2015 verkar allt mer ouppnåeligt. Parollen ” en värld utan barnarbete ” verkar mycket avlägsen. Barnarbete är fortfarande ett globalt fenomen. En undersökning gjord av ILO(internationella Arbetsorganisationen) visar att år 2002 var ca 352 miljoner barn mellan 5 och 17 år i någon form av ekonomisk aktivitet(barnarbete). 246 miljoner

av de arbetande barnen är indragna i former av barnarbete som enligt ILO bör stoppas. 111 miljoner barn under 15 år har farliga arbeten som bör omedelbart befrias från detta slags arbete. Vi ska inte glömma att omkring 8,4 miljoner barn är fast i slaveri, handel med barn, tvångsarbete pga. skulder, barnsoldater, prostitution, pornografi och andra olagliga verksamheter. Det här betyder att var fjärde barn i världen deltar i någon form av ekonomisk aktivitet (fina benämningen för barnarbete) och var sjätte barn i åldern 5-17 år (246 miljoner) utnyttjas i någon form av barnarbete som enligt ILO bör stoppas.

Man har diskuterat länge om att fattigdom och ekonomiska faktorer är orsakerna till det stora antalet barnarbetare. Även analfabetism och avsaknad av utbildning har presenterats som en viktig faktor i sammanhanget. Jag skulle vilja påstå att den största anledningen för att barnarbete finns är att vi människor accepterar det. Den dag vi säger ifrån och inte accepterar det kommer barnarbete försvinna successivt. Barn som tvingas till arbete förlorar möjligheten att gå i skolan och utbilda sig. "I och med att arbetet hindrar barnen från att gå i skolan, överförs analfabetism och fattigdom vidare" skriver UNICEF i sin rapport om barnarbete.

Barnarbete har ökat lavinartat i många länder i takt med att produktion om varor flyttas till de nya låglöneländerna i Asien och syd Amerika. Det är svårt att se hur många barn som arbetar i industriländer, där de är relativt osynliga för statistik.

För att kunna se sambandet mellan barnarbete och missbruk går vi igenom ett stort antal studier gjorda under de senaste åren. Vi ska se hur barnens värld förändrats under senare decennier och hur det har påverkat spridningen av narkotikamedel i världen.

1- Tonårsfrigörelsen kryper allt längre ner i åldrarna

Barnen i västvärlden har varit föremål för en all omfattande förändringstryck som har svept över allt och alla. Objektivisering av barnen och barnens värld har satt dem på nya spår och dragit dem i det konsumtionskraven som genomsur alla andra delar av befolkningen.

Vuxna samhällets attack mot barndomen blir allt klarare och fräckare. Reklamdrivna tv-kanaler

ser barnen som lätta byte och riktar sina reklam-tider mot dem. I allt fler program likställs barnen reaktionsmönster med vuxna. Det är så vanligt att se barn i vuxnas dräkt som en miniatyr av vuxna. Allt fler musikproducenter visualiserar sina musikvideor med att låta barnen spela de häftiga vilda vuxna med allt det som innebär. Man ser barnen som spelar Roller som hemmafruar, älskare, vild festande unge osv. Att sexualisera barnens värld har resulterat i en generation av barn som slutar vara barn tidigare. Sexuell debut sker allt tidigare och tonårsfrigörelsen kryper allt längre ner i åldrarna.

Barn som jobbar och förlorar det skydd som familjen erbjuder tvingas att växa ifrån sin barndom mycket fort. Många barnarbetare blir föremål för vuxnas sjuka sexuella handlingar. De får bevittna hur barn utnyttjas sexuellt och hur deras arbetskraft exploateras. Att uppleva rättslöshet i moderna samhället innebär dödsstöten för allting som kan förknippas med barndomen.

Urbanisering och bildandet av de stora slumområdena i stora städer har haft stor effekt på barnens liv. Anonymitet och de stora sociala klyftorna färgar barnens vardag. Alienationen sprider sig och kulturella framtoningen ser allt mer meningslös och konsumtionistisk. Ekonomiska klyftorna har även en värdesättande aspekt. Drömmen om att ha ett lyxliv förpestar många barns liv. Tv-serier av de här slagen upplöser varandra i tv-tablåer. Urban miljö skapar viss kultur som påskyndar utslagningen och legitimerar våldet.

2- Vuxnas skyddande roll

Alla barn som förlorar sina skyddande nätverk blir väldigt sårbara och drabbas oftare av våld och misär. Ett viktigt skyddsnet är föräldrar i första hand och andra vuxna i andra hand. Föräldrarna kan betraktas som barnens främsta skyddsnet. Enligt nya siffror som UNICEF har publicerat finns ca 143 miljoner barn som har förlorat minst en av sina föräldrar. Endast i Östeuropa bor 1,5 miljoner barn i barnhemmen. I ryssland har fördubblats antalet övergivna barn trots att barnafödandet har gått ner stadigt under senare åren. Konflikterna i afrikanska länder har separerat ca 1 miljon barn från sina föräldrar under 90-talet. Fortfarande drivs barnen ifrån sina familjer på grund av alla de krigshärdar som hålls varm. Man räknar med

att 2-5 procent av alla asylsökande är ensamma barn som har tappat bort sin familj eller är föräldralösa. Antalet barn som förlorar sina föräldrar på grund av AIDS är på uppgående. Man räknar med att det finns cirka 25 miljoner barn som blivit föräldralösa pga. det. Oavsett om barnens främsta skyddsvinner tillfälligt eller

permanent drabbas många av dem av våld, utsugning, trafficking, diskriminering och annat sätt utnyttjande. De barn som hamnar utanför familjen och sin bekantskap på grund av krig, utdrivning, etniska utrensningar löper störst risk för våldshandlingar och fysisk eller sexuellt utnyttjande. De barn som överlever misären visar många tecken på undernäring, fysiska/psykosociala trauman och försämrad kognitiv och emotionell utveckling. Flickor som förlorar vuxnas skyddsnät drabbas hårdast av sexuellt missbruk/utnyttjande. Däremot pojkar i samma situation drabbas hårdast av att tvingas till våldaktioner och krigsföring.

Barbarbetare som avlägsnas från sina familjer eller saknar familjer överhuvudtaget är en grupp som drabbas mycket hård. Många barn utnyttjas sexuellt och en stor grupp utnyttjas av kriminella nätverk. Barn utan sociala nätverk tvingas lättare till våldshandlingar och andra ofrivilliga handlingar.

Erfarenheter visar att barn behöver ha ett socialt stöd och skyddsnätverk runt omkring sig för att kunna klara gatan hårda klimat. Institutioners och frivilliga organisationers roll kan ej negligeras. Det är många gånger så att barn saknar möjligheten att prata med drogfria vuxna. Deras bild av verkligheten är väldigt snedvriden av det umgänget som omringar dem. Att kunna se den andra sidan av samhället ingjuter hopp och framtidsbilder. Samtidigt upplever barnen som har omringats av många vuxna med drog och psykiska problem en fientlighet mot vuxenvärlden. De upplever att alla vuxna endast vill utnyttja dem som objekt i syfte

att tjäna pengar eller annat.

3- Barn i riskzon

Det finns många studier om barn i riskzoner. Ingen av dem ger enkla svar men studierna bekräftar de allmänna uppfattningarna som råder. Att på ett eller annat sätt utsättas för våld eller övergrepp, att förlora kontakten med föräldrar, att ha

föräldrar som inte är tillgängliga pga droger eller annat problem, att utsättas för diskriminering och utanförskap och bli föremål för de kriminella gruppernas/individernas utnyttjande orsakar fysiska och psykiska skador. Skadorna i sin tur ökar risken för utslagning och destruktiva handlingar hos barnen. Självklart finns det stora skillnader mellan olika länder. Skilsmässobarnens utsatthet är ett känt faktum sedan länge. Många studier visar att påfrestningar vid en skilsmässa är stora för barnen. Många barn befaras tappa sina kontakter med en av sina föräldrar. Att en eller båda föräldrar mår psykiskt dåligt är en annan faktor som påverkar barnens mående. Många skilsmässor är på grund av ena eller båda föräldrarnas drogberoende. De här barnen löper stor risk att själva drabbas av drogberoende för att kunna halka sig fram i livet. Även om föräldrarna skulle försöka ställa de utanför sina drogproblem kommer att deras attityder och uppfostran påverka barnet i negativ inriktning. Barn som får en roll som familjens försörjare utsätts för större faror och riskerar att själv börja använda droger eller handla med droger. De här barnen saknar vuxnas skyddande roll och får möta vuxenvärldens värsta ansikte vid barnåldern. Att bli ansvarig för familjens överlevnad och föräldrarnas drogmissbruk är ett alldeles för stort ansvar för ett barn. Sexuella övergrepp och slavdriveri liknande arbetsförhållande bildar deras attityder och värderingar. De här barnen har inga stora tankar om vuxenvärlden och dess värde. Resultatet kan lätt bli ett kriminellt värdegrund som avspeglar barnens

vardag och det sätt vi vuxna behandlar dem.

En annan grupp barn som drabbas värst är de som skådar eller drabbas av våld i hemmet. Antalet barn som lämnar sina hem för att rädda sig undan våldet är drastisk många. Endast i Iran pratar man om hundratals barn som lämnar hemmet utan att ha annan skydd. Flickor som lämnar sitt hem i de patriarkaliska samhällena saknar även samhällets skydd och stöd. Undersökningar visar att många av dem utnyttjas sexuellt mycket kort tid efter att de har lämnat sitt hem. Även pojkar som lämnar sitt hem för att söka skydd på gatan våldtas och utnyttjas sexuellt men framför allt utnyttjas de i droghandel och andra kriminella verksamhet. Våld i hemmet orsakar stora psykiska skador hos barnen. Många av dem drabbas av olika depressiva tillstånd. Det finns ett starkt samband mellan våld i hemmet och de suicidala beteendena hos drabbade barn. Våldet i hemmet drabbar även kvinnorna.

Samhällets attityder om våldet är en annan viktig faktor som ska beaktas. Att våldet är accepterat av samhället minskar skyddet för barnen och kvinnorna. Speciellt gatubarnen drabbas hårdast av det. Att våldet blir ett legitimt maktutövande förändrar barnens möjligheter att överleva på gatan utan att skaffa skydd. Skyddet som erbjuds är i brist på familjens närvaro i barnens liv är väldigt kostsamt. Oftast krävs stora motprestationer i form av kriminella handlingar eller sexuella handlingar.

En annan grupp som finns i riskzon är barn som kallas för andra generationens invandrare. De kan uppleva utanförskap och de kan ha svårt att känna tillhörighet. Identitetskriser kan vara en anledning för upplevelserna. Att barnen upplever bli diskriminerad och betraktas som andra gradens invånare gör de väldigt rebellisk och sårbar. Alla undersökningar under senare tiden visar att gruppens missbruk, förekomsten av barnarbete, dålig skolgång och dålig integration i samhället färgar de här barnens vardag. Även barn av utländsk härkomst i välfärdssamhällen drabbas hårdare trots bättre möjligheter till grund utbildning. Etniska gruppers barn drabbas oftare av barnarbete och missbruk. Strukturell diskriminering förekommer i många samhällen och de flesta etniska minoritetsgruppernas barn har svårare att utnyttja det som deras respektive samhälle erbjuder. Att det finns större sociala problem i form av större andel missbrukande vuxna, kriminalitet, utanförskap, arbetslöshet och

fattigdom bland etniska minoritetsgrupper försvagar barnens sociala skyddsnät och nätverk.

4- Drog tillgänglighet

Överflöde av droger och dess tillgänglighet är en av de största enskilda faktorer som påverkar missbruksmönstret och dess spridning bland barn och ungdomar. Att droghandel är en av de mest lönsamma handlarna tvekar ingen om. Branschen satsar många och en stor del av de inblandade är barn i olika åldern. Att nya droger presenteras med jämna mellanrum och att branschen är alltid steget före lagstiftningen är ett stort problem. Internet har ökat tillgängligheten för ett stort antal droger som inte har klassificerats som droger än. Även andra droger har fått större marknader genom Internet i skuggan av det så kallade lagliga droger. Inne droger och gamla droger smälts samman i krogmiljöer och andra säljställen.

I alla de stora städer runt omkring världen finns kända ställe där droger flödar fritt. I många större städer finns mobila försäljare som levererar drogen till din dörr. Sådan försäljningsteknik som ger skenet av säkerhet och mindre risktagande öppnar nya marknader för drogförsäljarna. Det gör att köparna får tag på drogen lättare och snabbare. Hög servicenivå kommer att dra in fler samhällsgrupper till drogvärlden.

En annan faktor är prisutvecklingen. Under 1990-talet steg priserna för vissa droger. Det påverkade markanden och dess struktur. Nya droger fick utrymme att ta marknadsandelar och marknadsföras. Under Talibanernas styre i Afghanistan minskade opiumodlingar och tillverkning av heroin i landet. Marknadspriserna höjdes för det och de syntetiska droger och kokain fick större utrymme. Men högre priser hade viss effekt på ny rekrytering av nya narkomaner. Efter invasionen av Afghanistan och det kaos som råder där odlas allt mer opium i landet. Opiumodlingar tar allt större andel av den totala odlade marken. Det har haft stor påverkan på prisutvecklingen. Allt har blivit billigare och mer tillgängligt.

Det finns stora skillnader mellan nordiska länder och resten av Europa. När konsumtionen av droger sköts i höjden i Östeuropa minskas konsumtionen i nordiska länder.

Välfärdspolitikerna i Nord-Europa bromsar spridningen av narkotika medel. Efter många år med

uppgång av drog-konsumtionen går nu ner det även om takten inte är så snabb. Antalet nyrekryterade skolelever minskar något. Färre elever provar droger i tidigt ålder och det är en viktig faktor i kampen mot narkotika medel. Fortfarande provar fler pojkar narkotika medel än flickor. Även om flickornas konsumtionsmönster har närmat sig något pojkarnas konsumtionsmönster finns vissa skillnader i gruppernas drogvanor.

5- Samhället allt hårdare klimat

Attityderna om individen och samhällets roll har skiftat under senaste decennierna. En allt hårdare på individens roll i alla sammanhang har utarmat de sociala skyddsnetten.

Fler uppgifter lämnas till frivilliga organisationer medan man skär ner anslaget till de organisationerna. Statens och kommuners ansvar gentemot samhällsgrupper och individer begränsas alltmer och individen själv får söka hjälp och hjälpa själv med andra ord. Det vimlar av självhjälpsprogram på Internet och det marknadsförs som lika bra som andra traditionella behandlingar, om inte bättre. Att klara skolan, att socialiseras, att skaffa jobb och bostad, att söka vård och hjälp är bara några exempel där sociala stödet minskas. Allt fler använder antidepressiva medel och utbrändhet och andra stressrelaterade sjukdomar sprider sig. Många barn använder antidepressiva medel redan under tonåren. Detta blir en grågrund för missbruket. En allmän trend bland världens finansinstitutioner handlat om att försöka minska statsutgifterna och staternas sociala utgifter. Det har påverkat samhällsklimatet och de svaga gruppernas möjligheter att få del av världens höga ekonomiska utveckling. Utvecklingen har gjort att alla misär betraktas som individens misslyckande och samhällets roll i det har bagatelliserats. Individen har beskyllts för att vara slapp, omotiverad,

mindre begåvad och rent av viljelös. Samhället ser till att allt fler lagar och restriktioner reglerar individernas liv. Man ser lösningen i att sätta press på individen som ligger i underläge för att tvinga de till aktiviteter som kan förbättra deras tillstånd. Självklart påverkas även barnens vardag när samhället tvålar sig från ansvaret. Barnen känner sig allt mer ensam speciellt i problemtungda familjer där barnen saknar sin familjs skyddande hand.

Fattigdomen är och kommer att vara den absolut största enskilda faktorn som påverkar barnens liv. Missbruket drabbar fattiga familjer i större utsträckning och barnarbete förekommer mycket oftare bland fattiga familjer. FN:s fattigdomsmål

med att halvera fattigdomen med 50 % till och med 2015 har fått många bakslag på vägen. Fattigdomen i Afrika sprider sig allt mer men problemet är inte enbart ett afrikanskt problem. Även i Asien och Syd Amerika har man problem med att uppnå målet med att minska fattigdomen. Fattigdom är den vanligaste orsaken till att barn är hemlösa. Social misär skapar ett kretslopp av problem som kan hänföras till fattigdom och inkluderar otillräcklig näring, brist på hälsovård och arbetslöshet. Föräldrarna är ofta narkotikamissbrukare och kriminella element.

Barn som växer upp i fattigdom finner det ofta svårt att bryta kretsloppet. Genom att ha gatan som sitt hem befinner de sig utanför det traditionella samhället.

Välgörenhetsorganisationer dyker allt djupare och möter många problem som förr i tiden hade betraktats som statens ansvar. Man har avpolitiserat allt fler aspekter av människolivet och behandlar de som privata problem.

Trots att majoriteten av dem som får hiv/aids är vuxna, är det barnen som drabbas värst. 15 miljoner barn i åldern 0-14 år har förlorat den ena eller båda föräldrarna i sjukdomar relaterade till aids.

Mor- och farföräldrar eller släktingar tar över ansvaret för de ensamma barnen, men många av dem tvingas klara sig helt på egen hand utan vuxna och måste sluta skolan för att arbeta och tjäna pengar till mat och kläder. En del lever helt och hållet på gatorna och många luras till skadliga arbeten och utnyttjas på andra sätt.

Antalet barn som har hamnats i fattigdomen eller barnarbete på grund av AID:s epidemi är flera miljoner.

I framför allt Afrika och Asien är aidsepidemin en katastrof. Varje minut smittas ett barn av hiv och 15 miljoner barn har förlorat minst en förälder på grund av aids. Endast i Zimbabwe har en miljon barn blivit föräldralösa och i Syd Afrika finns ännu fler föräldralösa barn pga. AIDS.

6- Utsatthet

Missbruket är ett samhällsproblem som drabbar allt fler barn. Vissa barngrupper löper större risk att drabbas av missbruk. En stor grupp består av krigsoffer. Barn som har drabbats på ett eller annat sätt av krigets fasor. Barn som har flytt undan kriget, förlorat en eller båda föräldrarna, har tappat bort sin familj i flykten, rekryterats som barnsoldater eller har bevittnat krigets grymhet.

I april 2008 kom Norska flyktingrådets Internal Displacement Monitoring Center (IDMC) ut med en ny rapport om internflyktningssituationen i världen. Enligt rapporten fanns det år 2007 minst 26 miljoner internflyktingar i världen, i 52 olika länder. Denna siffra innebar en ökning med sex procent sedan 2006 och är den högsta rapporterade siffran sedan början av 90-talet. Enligt FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon är internflyktningssituationen i världen den överlägset största humanitära utmaningen världens invånare står inför. De värst drabbade länderna är Sudan (5,8 miljoner internflyktingar), Irak (2,5 miljoner) och Colombia, som tillsammans har nästan hälften av världens internflyktingar inom sina gränser. Många av de är barn.

En annan utsatt grupp är de miljontals barnarbetare som utnyttjas av världens små och stora kapitalister. I Bangladesh finns det nästan 1 miljon gatubarn, ca 12 % av arbetskraften i Bangladesh består av barn. Men där räknas inte de tusentals 8-10 år gamla flickor och pojkar som försörjer sig själva och sina familjer som prostituerade. Nästan alla

flickor som blir gravida begår självmord eftersom att de inte kan göra abort. Rädda barnen försöker stoppa prostitutionen genom att erbjuda dem utbildning men efter som att det är så många som tjänar pengar på barnprostitutionen så försöker de stoppa organisationens arbete.

ILO anger att barnarbete involverar uppskattningsvis 218 miljoner barn världen över. Ungefär 70 procent av dessa arbetar inom jordbruket, och detta motsvarar en tredjedel av den totala arbetskraften inom jordbrukssektorn. Under de senaste årens ekonomiska hög konjunktur har antalet barn i farliga jobb minskade och antalet barnarbetare minskade i några länder. Gatubarnen bildar en speciell grupp som drabbas hårdast av missförhållanden i arbetsmarknaden, våld och missbruk.

Antal övergivna barn i Ryssland har stigit till 3 miljoner. Siffrorna offentliggjordes av den ryska federationens andre prokurator Nikolai Makarov i folkkonferensen i februari. Enligt Makarov greps år 2001 över 1 miljon minderåriga, varav 300,000 var under 14 år. En tredjedel av dessa barn har inte gått i skolan alls. Många har på ett olagligt sätt stängts ute från skolan. Oavsett om de är ensamma efter eget val eller ej, sover ca 100 miljoner barn på gatan varje natt. En del är småbarn som förlorat sina föräldrar i krig, andra är rymlingar eller har utsatts för våld inom familjen uppges av United Nations Economic and Social Council 1993 Report on the World Social Situation.

Sambandet mellan fattigdomen och utbildning är mycket starkt. Det finns många myter som ska bekämpas för att utbildning som en väg ut ur fattigdomen ska få sin plats. Det finns uppfattningar som menar utbildning som erbjuds av mindre utvecklade länder är inte tillräckligt bra och därför kan hoppas över. Man påstår att vissa länder inte har råd med den utbildning som har bra kvalitet. Man påstår att de informella skolorna kan vara lika bra som de formella skolorna trots att informella skolor inte har någon vetenskaplig inriktning. I vissa länder betraktas grundutbildningen som tillräcklig för att reducera fattigdomen. Studier som har gjort visar att fortsatt studier efter grundskolan är ett effektivt sätt att reducera fattigdomen. Man har påstått att staterna inte behöver ha ansvar för befolkningens utbildning som ett sätt att tvåla sig från ansvaret. Alla de här nämnda felaktiga påståenden har gjort att miljontals barn

står utanför skolsystemet utan att människor reagerar tillräckig hård.

Ingrid Näslud skriver i en motion till Riksdagen att det finns tecken som tyder på att många barn inte går i skolan på grund av att de skolkar, arbetar eller har problem i familjen. Från både Riga i Lettland och Vilnius i Litauen har så skrämmande siffror som 10 000 barn, som inte har någon ordnad och regelbunden skolgång, nämnts från olika håll. I Ryssland uppges att nästan 5 % av barnen inte finns i grundskolan. Det rör sig om 100 000 barn i varje årskurs. Detta innebär förutom de stora problem en missad skolgång innebär för framtiden, både för det enskilda barnet och samhället, en ökad risk för barnet att fara mycket illa. Skolan innebär inte bara kunskapsutveckling men är i sig ett socialt skydds nät, som kompletterar familjen.

Nida Mian, en pakistansk människorättskämpe, skriver att antalet prostituerade barn går ända upp till ungefär 40 000. Nästan hälften av alla våldtäktsoffer är minderåriga enligt vissa undersökningar. Handel med barn förekommer både inom landet men barn skickas också till utlandet trots att det är förbjudet. Barn har bland annat sålts till gulfstater där de tvingas arbeta som jockeys vid kamelkapplöpningar. I andra fall handlar det om hushållstjänster. År 2002 antogs en särskild lag som förbjuder och bestraffar människohandel. Även missbruk bland gatubarnen i storstäderna är vanligt och antalet gatubarn växer för varje dag. (Nida Mian, 2008-02-07, Pakistan - Månskliga Rättigheter)

Enligt doktor Alireza Kordi, chef för Familjens Kulturhus (Farhangsaraye Khanevadeh), är antalet gatubarn i Iran, som beräknas till 200 000, ett bevis på att det finns stora problem inom den iranska familjestrukturen. När doktor Kordi talade nyligen i staden Gorgan i norra Iran, sa han att situationen är numera mycket oroväckande och att de ansvariga måste nu hitta en lösning på detta problem. Han sa också att 25 % av

familjerna i Teheran drabbas av skilsmässor och tillade att när kostnaden för sophämtningen är två gånger högre än den uppsatta budgeten för hela skolväsendet i Teheran, tyder det på att ingen lösning är i sikte. Utdrag ur Khorasan lokaltidning. I en uppmärksam tidningsintervju uppgav en professor i sociologi att mellan 50 - 60 flickor som rymt hemifrån tas om hand varje dag i Teheran. Flera har hamnat i prostitution. Enligt samma källa bedöms att det i Teheran finns cirka 100 000 prostituerade kvinnor, många i tonåren, som arbetar i någon av Teherans cirka 200 bordeller.

Traffiking eller handel med människor som varor har gjort att många barn drabbas oerhört av kapitalismens värsta sidor. Traffiking har blivit en stor mångmiljard industri. Barn som köpes eller rövas bort, säljes vidare i syfte att tjäna pengar. De flesta hamnar i bordeller eller utnyttjas sexuellt på gatan. En mindre grupp används som slavar, hembiträde eller arbetare.

Den trend som går att se tydligt är att flickor börjar drabbas hårdare och det syns även fler flickor på gatorna jämfört med förr i tiden. Sexturism och porrindustrin står för en stor del av ökningen.

7- Attitydförändring

Användningen av narkotika medel i Asien, Syd Amerika och Afrika blir så omfattande att det går att se det i allas vardag. När droganvändning blir så vanligt och vardagligt förändras samhällsattityderna. Det är då man kan uppleva att drogerna accepteras av allmänheten som en del av sociala livet. Det kan driva fram en drogliberalism som i

sin tur kan underlätta arbete för drokarteller och andra kriminella organisationer. När droger kan användas öppet även när barn är närvarande tyder det på att attityderna mot droger börjar ge sig. Detta i sin tur kommer att påverka nästa generation som växer inom denna kultur. Barn som växer i en miljö där droger är överflödiga och accept-

erad löper större risk att drabbas av beroende.

Även attityderna om barnarbete och gatubarn har förändrats. I takt med att allt fler barn har börjat arbeta förändras allmänhetens attityd till mer positiva och mer acceptans. Man börjar intellektualisera problemet och betrakta det som en nödvändighet.

Efter att världen uppmärksammades på att gatubarn i Latinamerika mördas har det blivit ännu mer angeläget att finna en lösning på gatubarnsproblematiken. För att skydda barn från svält, missbruk, kidnappning och försäljning av organ för transplantation måste både sociala ändringar och lagstiftningsändringar göras. Ju mer tid går utan en lösning i sikte ägnar människorna mindre tid på att grubbla på det. Under tiden har växt fler och fler folkrörelser och hjälporganisationer som har som mål att hjälpa barnen ur misären.

Ingrid Näslund skriver om att brottsligheten var relativt låg under den kommunistiska perioden. När den politiska och sociala kontrollen släppt, har brotten rasat i höjden. Ungdoms- och barnbrottsligheten har också skjutit i höjden. Övergången från skola till arbete är inte längre lika självklar. Tvånget var mycket större för dem som kom ut från en uppfostringsanstalt att fortsätta direkt på en kontrollerad arbetsplats. Mord begångna av ungdomar har ökat oroväckande i Ryssland, Lettland och Litauen, särskilt 1994 och 1995. Från 1989 upplevde Lettland en femdubbling. Antalet mord begångna av ungdomar ligger åtta gånger så högt i Ryssland och de baltiska staterna som i Centraleuropa. En orsak kan vara att ungdomar här ofta är involverade i organiserad brottslighet. Risken för att barn också blir offer för svåra brott som sexuellt utnyttjande och även mord har ökat i hög grad. Speciellt utsatta är naturligtvis gatubarn och hemlösa, som är ett stort problem i flera av

länderna men även de barn som varken har någon ordnad skolgång eller tillvaro överhuvudtaget, befinner sig i riskzonen.

Att kriminalitet och gatubarnen jämslles är en vanlig vanföreställning. Utan att förneka sambandet mellan fattigdom, hemlöshet och föräldralöshet vill vi påminna att de allra största barngrupper jobbar inom traditionella och familjeföretag. Det är bara en liten grupp av barnen som tvingas till kriminalitet.

Vi vet att allt fler använder mediciner mot depression och andra psykiska problem. Barnen som drabbas av de här sjukdomarna blir allt fler. Man kan se studier där mycket unga barn fått lyckopiller eller liknande. I takt med att samhällsservicen för psyksjuka minskas kan man se allt fler barn som använder droger i självmedicineringssyfte. Blandmissbruk och psykiska sjukdomar går hand i hand. Det ställer högre krav på vården och sociala myndigheter för att kunna möte problemet.

Vad händer nu när ekonomiska utvecklingen har stagnerat och finansiella kriser utlöser varandra. Vad händer nu när fattigdomen sprider sig ännu än gång. Vad händer nu när osäkerhet och krig färgar miljontals barns liv. Vad händer nu när koncentration av rikedomar hos en liten grupp blir allt högre och gapet mellan fattiga och rika blir allt större.

Vad är det som kommer att hända nu när beväpnade konflikter i världen förstör stora delar av världsekonomin och stora delar av världproduktionen viks åt förstörelse och krig.

Vi har ställt fler frågor än vi kan ensam besvara. Detta var endast ett försök att belysa olika delar av problematiken för att i ett senare tillfälle hitta ett forum att diskutera om lösningar. Vad är det vi kan göra för att bekämpa barnarbete och missbruket som förstör våra barns liv. Diskussionen får fortsätta senare om att vilka lösningar vi finner lämplig.

här i Sverige bara. Men ett barns rättigheter att säga vilken organisation han är medlem i kränks. För det är en del av hans identitet. Och om varför han inte fick överlämna presenten säger Magnus att det berodde på att det inte var med i programmet.

Vad gjorde volontärer då? Tänkte jag, kunde man inte ta bort så många obetydliga scener och tillåta Rakehs lämna över sin present?

Jag frågar honom om det inte är Iqbal Masihs pris som de har bytt namn på?

Han nekar häftigt till det och nekar till att det har funnits ett sådant pris och kallar den för den mest perversa frågan.

Men alla som var med från början vet att det är Igabals minnes dag 16 april varje år och att det är hans pris. Varför bytte de namn? Vi kommer till det i nästa nummer. Med en intervju med Magnus och andra ansvarig.

En sann berättelse om Tvång till användning av narkotika

Suzan Bahar

Rakesh Komar talar om sitt liv

Rakesh är 13 år. Jag träffade Rakesh första gång i Bal Ashram, Global March, och bcha bacho andolan (kampen för rätten till barn dom) rehabilitering center för tidigare skuldslavsarbetande barn. Rakesh har mörka djupa ögon som en vacker natthimmel. Han har ett av de vackraste leenden i hela världen och ett varmt hjärta som är fullt av kärlek. Ett stort hjärta som är större än himlen och djupare av ocean.

Det är två år i rad som Rakesh väljs av miljontals barn runt omkring i världen för att komma till Sverige och dela ut pris till den duktigaste barnrätts aktivister runt om i världen. I år var det 6 miljon och 500 tusen barn som valde Rakesh att bli jury medlem igen. (WORLD CHILDREN PRIZE FOR THE RIGHTS OF CHILDREN) (WCPRC)

Rakesh började arbeta när han var 6 år, då jobbade han för sin familj som fåraherde och fick även sköta sina föräldrars kor.

En dag när Rakesh och några andra pojkar var i ängen med flocken kom det några män och bjöd på godis. Rakesh berättar med ett bittert leende: äta godis orsakade att blir borttagen och jobba som skuldslavsarbetare i sex hela år.

De satte mig på ett tåg och jag grät och skrek, jag visste att de rövat bort oss och ville fly. De arresterade mig igen och hotade med att om jag försökte fly igen skulle de döda mig. De sålde mig till en rik familj där jag arbetade som slav i sex år. De gav mig narkotika varje dag med tvång och slog mig dag och natt om jag vägrade att ta narkotika, för att arbeta mera.

– Jag arbetade från 5 på morgon till 10 på kväll varje dag. De hade barn som gick till skolan men jag var tvungen att arbeta. Jag dammsög ställen och över alt hemma och klippte gräs. Och gjorde mig illa gång på gång med sax för att jag var påverkad av en narkotika. Jag var tvungen att tillverka tegel sten också och var mycket försiktig för att inte klaga annars skulle jag få mer stryk.

Vintern var mycket svår för mig då jag var tvungen att sova i stallet och de gav mig alkohol för att bli varm istället för att ge sovplats i huset.

Jag frös och grät på nätterna. När jag tänkte på mina föräldrar skakades av längtan och grät mig till sömns.

Min far hade letat efter mig i många år, men mina ägare hade sagt att jag hade dött. Men min pappa tappade inte

hoppet och med hjälp av global march och BBA som befriar barn från slaveri hittade han mig och befriade mig. Jag kom till Bal ashram(rehabiliteringscenter) tillsammans med andra pojkar. Här fick vi studera och leker och lever glatt.

Rakesh hade förts så långt borta från sitt område och sin familj att han hade glömt bort sitt modersmål, vilket försvårade kommunikationen med hans föräldrar när de äntligen återförenades. Rakesh är ett exempel på den värsta formen av narkotika beroende, tvångsformen. Den katastrofala formen som det inte har talats om mycket och bevaras i tystnad. Tio tusentals barn befinner sig fortfarande i Rakesh situation i olika delar av världen. De tvingas att använda narkotika för att arbeta mera och arbetet begränsar sig inte bara till enstaka privata ägare utan även för stora fabriker i olika industrigrenar.

Från Bangladesh till Indien och Pakistan, från Kambodja till Vietnam och Thailand och Kina, från Panama och Nepal till Mexico och till Iran.

Vi träffade Rakesh med några av DARVAG medarbetare och fick chansen att bli fyllda med värme av hans glada ansikte. Jag blev bekant med barn som Rakesh sedan 1997, och jag har jag gång på gång frågat mig själv vad orsaken är till dessa barns intelligens? Att de är så hövliga och omtänksamma. Varför finns det inte ett uns av svartsjuka eller avundsjuka i deras slitna hjärtan? De håller varandra hårt om ryggen med kärlek. Jag fick svar på mina frågor i april 2008 när jag promenerade hand i hand med Rakesh på Stockholms vackra gator. Det var, friheten! Befrielsen som gjorde de till sådana starka duktiga generösa människor. Svaret var frihet. OM den djupaste delen i varje människan enligt Noam Chomsky är instinkten och strävan efter frihet så är det som gör Rakesh och andra tidigare skuldslavsarbetande barn till så stora människor trots att de är små i ålder. Jag bad Rakesh om en intervju men först var vi på Charlie

Chaplins utställning i kultur huset. Rakesh älskar Chaplin och hans filmer. När han tog en bild i Chaplins figur kallade jag honom för Rakesh Chaplin och han svarade mig med sitt vackra leende som ett sken av hans unga hjärta.

Kära Rakesh tycker du om Sverige?

- Ja, jag fick bli bekant och kompis med många bra människor här.

Vad tyckte du om WCPRC?

- Jag var inte så nöjd och insatt med deras program.

Vad menar du?

- De sa till oss ibland att vi skulle göra så och så och de

Hur blev du vald av juryn?

- Jag skrev min historia och skickade den till dem. Och barn läste den.

Blir du inte ledsen när du återberättar om ditt liv som skuldslavsarbetare?

- Ju det gör det men när jag ser att det kan hjälpa barn i min situation för att bli "Free" då är det inte längre en börda utan en plikt.

Vi måste informera världen om vad händer med oss v i måste hjälpa barnen.

Med dessa ord lägger han sina små varma händer i mina och skriker: balmezdori katem gernge. "Lönearbeten ska avskaffas".

Med tårar i ögonen och leende på läpparna säger vi he-

ändrade planer. Planeringen var inte så bra som jag hade tänkt mig.

Vad tyckte du om dagens möte?

- Det var jätte bra jag åt indiskt, såg Chaplins utställning, blev bekant med DARVAG kompisar och jag köpte skor. (Rakesh hade fått 400 kr av organisatörerna som present för att köpa någonting.)

Du sa att du inte var nöjd med planering och de ansvarigas bemötande, kan du berätta mer om det?

- Ja, jag fick inte säga att jag är medlem i global march. Jag fick inte lämna min present till drottning Sylvia. Det är min rätt att kunna säga vilken organisation jag är medlem i.

jdå till varandra på svenska. Och lägger till på indiska på åter seenden.

När bussen åker i väg från slottet vid Gamlestan- känns det tomt i mitt hjärta. Jag är Förtvivlad över det faktum att Rakesh inte fick säga vilken organisation han är medlem i och varför fick han inte lämna sin present till drottningen som delat ut priserna.

Jag ringde till Magnus Bergmar, arrangör och redaktör för tidskriften Globen.

Han ville inte svara och nekar, det är för high light en speciell organisation.

Jag säger till honom att global march inte behöver High light, den skiner som solen när hjälper barn som Rakesh strålar över världen och behöver inte bli uppmärksam